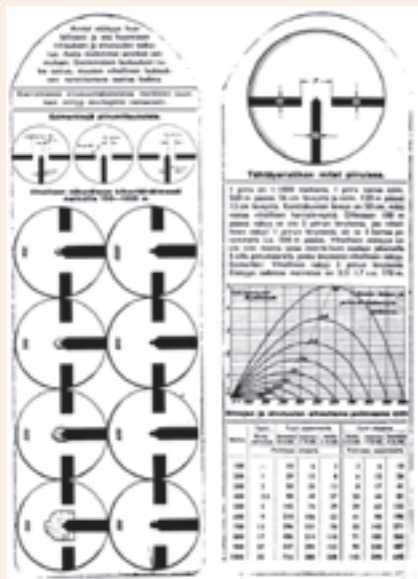

■ Suojeluskunnat yritti vaikuttaa tarkka-ampujatoiminnan kehittämiseen jo ennen sotia, mutta sotaväen asenne oli nuiva. Kuvassa alla suojeluskuntien tarkka-ampujakivääriin m/33 tähtäyskappotutki telineineen kiinnitettyä suojeluskuntakivääriin malli 28-30. Kuvassa tämän sivun ylä-laidassa kiikari suojeluskuntakiväärissä m/28. Huomaa taivutettu lukonkampi ulkoisena erona normaaliin pystykorvaan. Tämä oli tyypillinen piirre lähes kaikille Mosin–Nagant-tyyppisille kiikarikivääreille.

Mallia naapurista

Jotain piti tehdä, ja kun osaamista ei ollut, otettiin oppia viholliselta. Niinpä vuoden 1943 alussa päätti Maase-län Ryhmän esikunta määrätä alaisen kirjamaan havaintonsa vastustajan tarkka-ampujatoiminnasta. Tämä käsky oli ensimmäinen laatuaan ja ensias- kel valtakunnallisen tarkka-ampujakou- lutuksen syntymiseen. Jonkinasteista koulutusta oli jo annettu, mutta mitään laajempaa toimintaa ei vielä ollut.

Koulutuksen aloittamisen aikoihin suurimpana ongelmana oli kiikarikivää- rien puute. Omia oli vähän ja vastusta- jilta saatiin harvoin ehjiä saaliiksi: ve- näläistarkka-ampujat rikkoivat ne usein ennen vangiksi joutumistaan.

Vuoden 1943 alussa ja kevään aikana jalkaväkirykmentti, ensisijaisesti Maase- län Ryhmän alueella, alkoivat pitää omia kursejaan. Niiden pituus vaihteli kah- desta päivästä kahteen viikkoon.

Pidetyt kurssit olivat sisällöltään ai- van vastaavanlaisia venäläiseen koulu- tukseen nähden. Koulutukseen kuului muun muassa aseoppia, maalinetsintää, etäisyydenarvointia, ampumaoppia ja ammuntaa. Myös vastustajan toimin- nasta opetettiin kaikki mitä tiedettiin. Koska koulutus polkaistiin käyntiin mil- tei tyhjistä, olivat myös tulokset vaihte- levia. Joka tapauksessa ne olivat selväs- ti parempia kurssien jälkeen kuin ennen koulutusta.

Toiminta vakinaistuu

Vasta syksyllä 1943 saatiin valtakun- nallinen ohje tarkka-ampujakoulutuk- sen suorittamisesta. Suojeluskunnilla sellainen oli ollut jo ennen sotia, mut- ta sotaväki sai sen vasta viidentenä so- tavuonna. Tällä ohjeella kyettiin yhden- mukaistamaan koulutus ja aloittamaan se eräissä joukko-osastoissa. Suurin ero aikaisempaan käytäntöön oli kurssi- en kesto. Nyt peruskurssit kestivät vii- kon ja jatkokoulutus 20-25 päivää. Jat- kokoulutus oli kuitenkin jaoteltu siten, että harjoituksia oli vain yhtenä päivänä viikossa.

Vastustajan tarkka-ampujatoimin- nan menestys johti vastatoimenpitei- siin. Oli hyvin tärkeää saada omat tap- piot loppumaan ja tämän jälkeen tuhota venäläiset tarkka-ampujat. Aluksi jouk- kojamme kehoitettiin varovaisuuteen toiminnassaan sekä korostettiin naa- mioinnin merkitystä. Myöhemmin tuli tarkentavia ohjeita. Näitä olivat muun muassa taistelu- ja juoksuautojen sy- ventäminen sekä varoitustaulut asemis- sa. Riu'ut taisteluhaudan yläpuolella pa- kottivat kulkemaan matalana. Kypärän käyttö tuli pakolliseksi. Talviaikaan py- rittiin käyttämään puhtaita lumipuku- ja ja tähytyspaikkoja vaihdettiin usein. Kaikenlaista harhauttamista alettiin suosia.

Vastustajan tarkka-ampujien ensisi- jaisina kohteina olivat upseerit ja asepe- säkkeet. Tämän vuoksi käskettiin muun muassa pataljoonan komentajia rinta- malla liikkeessään kantamaan kivääriä, jotta he eivät erottuisi joukosta. Lisäk- si etulinjan johtajilta poistettiin useissa joukko-osastoissa päällystövyyön olka- hihna eli "rähinärempi", arvomerkit ja karttalaakku.

Mitenköhän on tämän päivän har- joituksissa, ovatko edellä mainitut va- rusteet automaattisesti karsittu pois? Tai edes arvomerkit tummennettu, joka se- kään ei riitä hyvällä optiikalla varustet- tua tarkka-ampujaa vastaan... Sodan opetukset ovat tainneet jo unohtua?

Yksin vai kaksin

Muitakin suojautumistoimenpitei- tä käytettiin. Vastustajan tarkka-ampu- ja voitiin paljastaa tähyttämällä. Hänet voitiin houkutella ampumaan esimer- kiksi nuken avulla, jolloin hänen ase- mansa paljastuisi. Tämän jälkeen am- puja tuhottiin tarkka-ampujakiväärillä tai hakuammuntana yksittäisellä heitti- mellä tai tykillä joko epäsuoralla tulella tai suora-ammuntana tai kokonaisella tuliyksiköllä. Myös panssarintorjunta- kivääreitä ja -tykkejä sekä keveitä ilma- torjuntatykkejä käytettiin menestyksel- lisesti näihin tehtäviin.

■ Ihan itte piti tehdä, vaikka maailmalta olisi saanut toimivankin mallin! Kotimainen Physica-tähtäin on yksi surullinen esimerkki Puolustusvoimiemme epäonnistuneista hankkeista. Näitäkin jou- duttiin käyttämään, kun ei usein muutakaan ollut, ja silti kalustoa makuutettiin varastoissa eikä jaettu ajoissa joukoille.

Kun talvisodassa tarkka-ampujat oli- vat toimineet pääsääntöisesti yksin, huomattiin jatkosodassa varsin nopeas- ti parityöskentelyn edut. Nyt toisen toi- miessa ampujana, toinen tähytti kiika- reilla osoittaen maaleja ampujalle. Neljä silmää näkee enemmän kuin kaksi. Tar- vittaessa tähyttäjät harhautti vastapuolen tarkka-ampujan paljastamaan ase- mansa.

Erilaisia harhautuskeinoja olivat muun muassa nukkien tai kypärän hei- luttaminen asemissa. Vastapuolen tark- ka-ampujan ammuttua näitä pystyttiin luodin aiheuttamasta reiästä päättele- mään vastustajan asema.

Vihollinen saatiin joskus myös her- paantumaan ja käymään varomatto- maksi rauhoittamalla jokin alue tietyksi ajaksi tarkka-ampujatoiminnalta. Sitten oli taas tarkka-ampujien vuoro toimia.

Tarkka-ampujaryhmiin

Tarkka-ampujien toimittua pareittain heräsi myöhemmin ajatus, että kom- panian tarkka-ampujat koottaisiin ryh- mäksi. Tällaisen ryhmän koko oli aluksi

4-5 miestä ja myöhemmässä vaiheessa jopa 1+8 riippuen aseiden ja valioampu- jien määrästä. Nämä ryhmät toimivat ki- vääriryhmien ulkopuolella suoraan komppanianpäällikön alaisuudessa.

Monissa joukoissa määrättiin jopa jokaiseen rykmenttiin ja pataljoonaan upseeri, joka oman toimensa ohella ryh- tyi johtamaan tarkka-ampujatoimintaa. Tällaiset upseerit koulutettiin samoilla kurseilla kuin miehistökin. Menetelmä toimi: onhan parempi johtaa toimintaa, jos on siihen itse yksityiskohtaisesti pe- rehtynyt.

Koska kaikille ei voitu jakaa kiikari- tähtäimellä varustettua asetta, jaettiin kiikarikivääri usean ampujan kesken. Näin kiikarikivääri oli koko ajan aktii- visessa käytössä. Järkevän kuuloisessa metodissa on kuitenkin yksi heikkous: ase piti kohdistaa aina uudelleen ampu- jan vaihtuessa.

Kaatotilastot

Varsinaisia tarkka-ampujien "kaatotilas- toja" ei juurikaan ole käytössä. Syy oli lä- hinnä mielikuvatasolla, sillä ei haluttu

antaa kuvaa tarkka-ampujista tunteetto- mina tappokoneina, joiden uhrien mää- rää ihannoitaisiin.

Joitain havaintoja kuitenkin saatiin. Eräät suomalaiset tarkka-ampujat ovat päässeet päivässä jopa 10-20 vastusta- jan tuhoamiseen. Parhaat saivat jopa 50 osumaa lyhyessä ajassa. Muistettakoon vielä, että nämä eliminoidut vastustajat olivat usein viholliselle tärkeitä henki- löitä. Toki välillä tuli ampua myös mie- histön jäseniä. Tämä vaikuttaa yleiseen mielialaan ja vaikeuttaa myös heidän toimintaansa, sillä kukaan ei ole turvas- sa. Edellä mainitut tilastot ovat osin tul- kinnanvaraisia, koska aina ei kyetty to- dentamaan todellisia osumia.